

บทบาทของนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

: การขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

The Role of District-Chief Officer with the Responsibility to Solve the Problems in Southern Border Provinces:

San Jai Thai Su Jai Tai Program

โดย ประพันธ์ ตรีบุบผา

รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการ

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรมการปกครอง

การศึกษาเรื่อง : บทบาทของนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ : การขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

การศึกษบทบาทของนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ : การขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ๑. การศึกษบทบาทของนายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ ๒. การสำรวจปัญหาข้อจำกัดต่อบทบาทของนายอำเภอในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ ๓. การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔. จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพการบริหารงานของนายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

โดยผู้วิจัยกำหนดศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากกรณีศึกษาวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้หนังสือและบทความที่เกี่ยวข้องกับ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาผ่านทฤษฎีแนวคิดแนวคิดเกี่ยวกับความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม แนวคิดจิตวิทยาสังคม แนวคิดรัฐบาลเชื่อมประสาน และแนวคิดการมีส่วนร่วม รวมถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของนายอำเภอโดยอาศัยแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ระเบียบ ข้อกฎหมาย เอกสารวิชาการ ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมถึงการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้เลือกการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด รูปแบบการสัมภาษณ์มีลักษณะกึ่งทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและไม่หลุดขอบเขตของประเด็นการศึกษา ผู้วิจัยมีการกำหนดกรอบประเด็นคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ประเด็นคำถามมีความยืดหยุ่นตามบทบาทของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากบทบาทอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันของการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ การศึกษาวิจัยฉบับนี้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น ๔ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๓๐ ราย ดังนี้ (๑) กลุ่มที่ ๑ หน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง มีดังนี้ สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) กลุ่มที่ ๒ หน่วยงานภาครัฐ

ในส่วนภูมิภาค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนราธิวาส อำเภอในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส (๓) กลุ่มที่ ๓ องค์กรทางศาสนา คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้นำศาสนาอิสลามประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้นำศาสนาอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส (๔) กลุ่มที่ ๔ ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ครูพี่เลี้ยง ครอบครัวอุปถัมภ์ ครอบครัวของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้แทนมูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทของนายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้
๒. เพื่อสำรวจปัญหาข้อจำกัดต่อบทบาทของนายอำเภอในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้
๓. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพการบริหารงานของนายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

ผลการศึกษาสรุปตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

๑. การศึกษาบทบาทของนายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

๑.๑ บทบาทของนายอำเภอในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑) บทบาทตัวแทนกรมการปกครอง (Functional Approach) นายอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครองมีหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย ภารกิจ และโครงการสำคัญของกรมการปกครอง (10 Flagships to DOPA New Normal 2021) ทุกด้านในระดับพื้นที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน รวมถึงเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียนเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน สำหรับการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคล นายอำเภอมีฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุมัติให้สัญชาติตามกฎหมายสัญชาติ

๒) บทบาทตัวแทนรัฐบาล (Agenda Approach) นายอำเภอมีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการนำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และข้อสั่งการของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และบริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง กรมมอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นายอำเภอได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล และแนวทางการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

๓) บทบาทผู้บริหารจัดการพื้นที่ (Area Approach) นายอำเภอเป็นผู้บริหารราชการสูงสุดในเขตอำเภอ และรับผิดชอบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และยังเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ในการสะท้อนความต้องการ รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนขึ้นไปสู่นายกรัฐมนตรีและหน่วยงานระดับนโยบาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคล นายอำเภอได้ดำเนินการร่วมกับปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรศาสนา ภาคประชาชน มูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในมิติด้านการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้นที่ตั้งแต่ระดับเล็กที่สุดคือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ โดยมีโครงการที่เป็นรูปธรรมคือการโครงการตรวจสอบสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติตามหลักสายโลหิต (jus sanguinis)

ดังนั้น นายอำเภอจึงมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง ๓ บทบาท ได้แก่ บทบาทตัวแทนกรมการปกครอง (Functional Approach) บทบาทตัวแทนรัฐบาล (Agenda Approach) และบทบาทผู้บริหารจัดการพื้นที่ (Area Approach) โดยเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานนโยบายของรัฐบาล และส่วนราชการกับความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

๑.๒ บทบาทของนายอำเภอในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

จากการศึกษาพบว่า ในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ การรับข้อสั่งการและนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติ นายอำเภอเป็นข้าราชการในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่มีอธิบดีกรมการปกครอง เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม และในฐานะคณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ คณะกรรมการดำเนินการโครงการ ตามประกาศมูลนิธิรัฐบุรุษ ที่ ๑๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ “สานใจไทยสู่ใจใต้” ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนายอำเภอโดยตรงตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ดังนั้น นายอำเภอ จึงมีหน้าที่อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

สำหรับการข้อสั่งการและนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ตำแหน่งของนายอำเภอ เป็นตำแหน่งที่กฎหมายบัญญัติให้ให้มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบการบริหารงานอำเภอ ที่สามารถเชื่อมประสานทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อประโยชน์ของรัฐบาลและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ การขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ในพื้นที่ จากการศึกษาค้นคว้า นายอำเภอจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโครงการ เช่น การเตรียมการประสานงานเพื่อเชื่อมประสานงานบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคีเครือข่าย ภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ไร่รองรับการทำกิจกรรมในพื้นที่ให้สำเร็จลุล่วงตรงตามวัตถุประสงค์ และการเตรียมการทางเทคนิคทางการบริหารงาน โดยดำเนินการสำรวจทรัพยากรในการขับเคลื่อนโครงการ (ภารกิจของงาน งบประมาณการดำเนินงาน แนวทางและวิธีขับเคลื่อนโครงการ และ

บุคลากรในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ) ให้อยู่ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด และการประเมินผลความพึงพอใจของโครงการจากผู้บังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติและผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ นายอำเภอ จึงเป็นตำแหน่งที่มีนัยสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการสานไทยสู่ใจให้สัมฤทธิ์ผลได้ในพื้นที่เนื่องจากเป็นผู้รับข้อสั่งการโดยตรงจากอธิบดีกรมการปกครองซึ่งเป็นคณะกรรมการของโครงการสานใจไทยสู่ใจได้ และเป็นหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ ที่มีบทบาทในการเชื่อมประสานทุกภาคส่วนรวมถึงการบริหารจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยรวม

๑.๓ บทบาทของนายอำเภอในการเป็นผู้คัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติในพื้นที่นายอำเภอจะร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ดำเนินการ ดังนี้

๑) การคัดเลือกเยาวชน โดยเตรียมความพร้อมและพัฒนาเยาวชน ทั้งเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามและนับถือศาสนาพุทธ สัดส่วนตามที่คณะกรรมการดำเนินโครงการฯ กำหนด

๒) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการในพื้นที่ นายอำเภอเป็นผู้ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อรับสมัครเยาวชน ภายใต้คุณสมบัติที่กำหนด อายุระหว่าง ๑๕-๑๘ ปี โดยเฉพาะเยาวชนที่ด้อยโอกาส มีฐานะยากจน กำพร้า ขาดโอกาสทางสังคม ที่มีความประพฤติเรียบร้อย และไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓) นายอำเภอในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นผู้พิจารณาสัมภาษณ์และคัดเลือกเยาวชนเพื่อจัดลำดับตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการดำเนินโครงการฯ กำหนด และส่งมอบรายชื่อเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ ให้สำนักงานโครงการสานใจไทยสู่ใจได้ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔) นายอำเภอในพื้นที่ครอบครัวอุปถัมภ์ นายอำเภอ จะร่วมกับคณะกรรมการสรรหาครอบครัวอุปถัมภ์ พิจารณาคัดเลือกครอบครัวที่ศรัทธาเลื่อมใสในบัญญัติของศาสนา มีความสมัครใจ มีฐานะปานกลาง ประกอบอาชีพสุจริต และเป็นที่ยอมรับของสังคม มีบุตรหรือธิดา หรือเยาวชนที่อุปการะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน โดยเป็นเพศเดียวกันกับเยาวชนที่รับอุปถัมภ์จากจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๖๐ ครอบครัว (๑ ครอบครัวอุปถัมภ์ ต่อเยาวชน ๒ คน)

๕) อำนวยความสะดวกแก่ครอบครัวอุปถัมภ์ ในการอบรมปฐมนิเทศโครงการ ระยะเวลา ๑ วัน ณ ห้องประชุมมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กรุงเทพมหานคร

๖) อำนวยความสะดวกแก่ครูพี่เลี้ยง เข้ารับการปฐมนิเทศ ระยะเวลา ๑ วัน ณ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) อำนวยความสะดวกเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปทัศนศึกษา พร้อมทั้งรับฟังโอวาทจากบุคคลสำคัญในพื้นที่จังหวัดสงขลา ก่อนเดินทางไปกรุงเทพมหานคร

๔) สนับสนุนการจัดกิจกรรมในส่วนการรับชอบของกรมการปกครอง ในลักษณะการเข้าค่ายพักแรม “พหุวัฒนธรรมสมานฉันท์” ให้เป็นไปตามหลักสูตร ที่กรมการปกครองเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินโครงการฯ ระยะเวลา ๔ วัน

๕) นายอำเภอในพื้นที่ครอบครัวยุโรปัมภ์ อำนวยความสะดวกเยี่ยมเยียนดูแลเยาวชนที่ไปพำนักกับครอบครัวยุโรปัมภ์เป็นระยะเวลา ๑๔ วัน

๑๐) นายอำเภออำนวยความสะดวกคณะกรรมการโครงการฯ ตรวจเยี่ยมครอบครัวยุโรปัมภ์

๑๑) นายอำเภอประสานและอำนวยความสะดวกในการนำเยาวชนเข้าค่ายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เขาใหญ่ ระยะเวลา ๒ วัน เข้าค่ายการเปิดโลกกาเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ณ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) เป็นระยะเวลา ๔ วัน

๑๒) นายอำเภอ อำนวยความสะดวกแก่เยาวชนเข้าร่วมพิธีปิดโครงการ และเดินทางกลับโดยเครื่องบินของกองทัพอากาศ

๑๓) นายอำเภอในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อำนวยความสะดวกและดูแลความเรียบร้อยของเยาวชนให้เดินทางถึงภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย

๑.๔ นายอำเภอกับการสร้างการรับรู้ของสังคมพหุวัฒนธรรม

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า นายอำเภอ การประสานงานร่วมกับผู้นำทางศาสนา นายอำเภอจะต้องเป็นผู้สร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ในมิติต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติศาสนกิจของแต่ละชุมชน การดำรงชีวิตของต่างศาสนิก ส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจผู้คน บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่เยาวชนให้ได้รับโอกาสในการเรียนรู้และการสร้างความเข้าใจให้เยาวชน เกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างในพื้นที่ รวมถึงการเปิดโลกทัศน์ให้รู้จักประเพณีใหม่ ๆ รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมร่วมกับประเพณีวัฒนธรรมใหม่ ได้เข้าถึงวิถีชีวิตของคนต่างวัฒนธรรมให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรมเพื่อนำมาปรับใช้ร่วมกับวัฒนธรรมของตนและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ดังนั้น นายอำเภอจึงเข้าไปมีบทบาทในการจัดการความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีให้แก่ประชาชน เยาวชน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้รักสามัคคี และการร่วมอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงความแตกต่าง และใช้วิถีชีวิต ภาษา และวัฒนธรรมร่วมกันได้อย่างสงบสุข

๒. การสำรวจปัญหาข้อจำกัดต่อบทบาทของนายอำเภอในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

๒.๑ ข้อจำกัดจากอำนาจหน้าที่ภารกิจ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่เป็นประเด็นสำคัญในการบริหารราชการ ของนายอำเภอ ในการจัดสรรรวบรวมทรัพยากรในพื้นที่ รวมถึงการจัดดูคุณภาพการบริหารระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างตรงเป้าหมาย จะมีได้ระบุเฉพาะเจาะจงให้นายอำเภอในพื้นที่เป้าหมายของครอบครัวอุปถัมภ์เป็นคณะกรรมการสรรหาครอบครัวอุปถัมภ์ และจัดทัศนศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารการจัดกิจกรรม สรรหาครอบครัวอุปถัมภ์ อย่างไรก็ตาม นายอำเภอในฐานะผู้รับข้อสั่งการจากอธิบดีกรมการปกครองโดยตรง และเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาในพื้นที่ เมื่อมีภารกิจหรือข้อสั่งการเข้ามาในพื้นที่อำเภอ แต่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ของประชาชน นายอำเภอจะต้องมีบทบาทให้เข้าไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญ

๒.๒ ปัญหาข้อจำกัดจากงบประมาณ

๑) การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการโครงการฯ ในพื้นที่ เนื่องจากงบประมาณของกรมการปกครองตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีจำกัด และจำเป็นที่จะต้องจัดสรรให้ในภาพรวมของประเทศ ไม่สามารถนำงบประมาณทั้งหมดมาใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

๒) ปัจจัยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งพบการระบาดในทุกพื้นที่ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐกำหนดมาตรการควบคุมโรคเพื่อยับยั้งและยุติสถานการณ์การแพร่ระบาด ส่งผลให้มีความเป็นไปได้ในการออกมาตรการจำกัดการเดินทาง มาตรการงดออกจากเคหสถานในเวลากลางคืน การรวมกลุ่มคน รวมถึงการกำชับมาตรการส่วนบุคคล D-M-H-T-T-A การรวมถึงด้วยเหตุดังกล่าว นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และส่วนราชการในพื้นที่ จึงมีความจำเป็นในการความสำคัญสูงสุดกับการบริหารและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาด ทำให้ขาดแคลนบุคลากร และทรัพยากรในการดำเนินงาน

๒.๓ ปัญหาข้อจำกัดจากนโยบาย ระเบียบ ข้อกฎหมาย

ความชัดเจนในเรื่องระเบียบข้อกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติในพื้นที่ในแต่ละภาคส่วนมีความเข้าใจต่อแนวทางการขับเคลื่อนโครงการที่ไม่สอดคล้องกัน อันเนื่องมาจากการขาดความเข้าใจต่อแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการ

๒.๔ ปัญหาข้อจำกัดจากบุคลากร

๑) การขาดความรู้ความเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบในภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ไม่เข้าใจเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ในการขับเคลื่อนโครงการฯ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการอาจไม่ได้รับโอกาสในการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่

๒) การสับเปลี่ยน โยกย้ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบ่อยครั้ง ทำให้ขาดการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และอาจเกิดปัญหาการส่งมอบงานที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจัยที่ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในงานด้วยเช่นกัน

๓) การให้ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการและการจัดกิจกรรมของโครงการของส่วนราชการ องค์กรภาคเครือข่าย และภาคเอกชน ในพื้นที่ ส่งผลให้การเชื่อมประสานของนายอำเภอมีข้อจำกัดในการสื่อสารขอความร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการร่วมกัน

๓. การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

การให้นายอำเภอมิบทบาทหลักในการคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมโครงการ คัดเลือกครอบครัวอุปถัมภ์ โดยร่วมกับส่วนราชการ องค์กรทางศาสนา และภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในทุกด้าน สร้างความชอบธรรมและความเชื่อมั่นในต่อโครงการฯ ก่อให้เกิดความร่วมมือกับภาครัฐ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโครงการ รวมถึงการนำเยาวชนมาร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ และมีความเชื่อใจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญของการขับเคลื่อนโครงการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผู้ศึกษาขอให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติแก่นายอำเภอในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ภายใต้แนวคิด “งาน-งบ-ระบบ-คน” ดังนี้

งาน : การวางแผน และการขับเคลื่อนงานสู่การปฏิบัติ

๑. นายอำเภอควรน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในองค์กรรวม มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาสังคมและสถานะบุคคลในพื้นที่ เป็น “นักยุทธศาสตร์การปกครอง” ศึกษา และเข้าใจภารกิจตามบทบาทหน้าที่ทั้ง ๓ บทบาท (Agenda - Function - Area) วางแผนการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และต้องให้ความสำคัญยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมทุกเวลา

๒. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการกับผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความละเอียดอ่อน ในมิติศรัทธาและเชื่อเรื่องศาสนา จึงมีความจำเป็นที่นายอำเภอจะต้องสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่ผู้นำทางความคิดความเชื่อในพื้นที่ ในการช่วยเผยแพร่และชักจูงให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งให้ความร่วมมือการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกับทางราชการ

๓. นายอำเภอควรใช้วิธีการดำเนินการเชิงรุก (Proactiveness) บูรณาการความร่วมมือร่วมกับกลไกของฝ่ายปกครอง ได้แก่ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ควรหาแนวร่วมภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ ทั้งหน่วยงานทางราชการ องค์กรทางศาสนา โดยเฉพาะคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ภาคประชาชน มูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหา

๔. ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม นายอำเภอควรเสริมสร้างความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรม และความกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยเชิญเครือข่ายผู้ขับเคลื่อนโครงการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงพัฒนาในพื้นที่ และประสานขอความร่วมมือส่วนราชการและเครือข่ายในพื้นที่ในการนำเครือข่ายเยาวชนที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการร่วมกิจกรรมส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่

๕. การจัดตั้งมูลนิธิเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ การนำเยาวชนผู้ผ่านเข้าร่วมโครงการจะมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม และความรู้สึกร่วมกันในการสร้างสังคมสมานฉันท์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีเครือข่ายเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ ในลักษณะไม่เป็นทางการ กรมการปกครองควรสนับสนุนให้มีการพัฒนากลุ่มเครือข่ายเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิ เพื่อให้มีผลทางกฎหมายและเป็นนิติบุคคล ในการพัฒนาเป็นเครือข่ายสำคัญที่จะมีพลังส่งเสริมในการขับเคลื่อนโครงการและการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

งบ : การจัดทำและบริหารงบประมาณ

๑. พิจารณาจัดทำคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการ สานใจไทยสู้ใจใต้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอำนวยการบริหารจัดการสำหรับนายอำเภอเพิ่มมากขึ้นให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของนายอำเภอในการขับเคลื่อนนโยบายของส่วนกลาง

๒. เสนอคำขอของงบประมาณในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้บรรจุใน แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นเจ้าภาพ โดยการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ ซึ่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นผู้รับผิดชอบในภาพรวม ซึ่งปัจจุบันกรมการปกครอง และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ต่างดำเนินโครงการ

โดยใช้งบประมาณของตนเอง หากสามารถบูรณาการการดำเนินงานให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และตั้งงบประมาณร่วมกันในแผนงานบูรณาการ ผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่าจะประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

ระบบ : ระบบการขับเคลื่อนงาน

๑. นายอำเภอจะต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนโครงการฯ เนื่องจากการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้มีหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะองค์กรทางศาสนาซึ่งสามารถสร้างความเชื่อความศรัทธาให้แก่ชุมชนในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนงานได้ นายอำเภอมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายเพื่อให้ นายอำเภอสามารถเข้าถึงเยาวชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

๒. ส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงการสำคัญของกรมการปกครอง “อำเภอสะดวก อำเภอ..วิถีใหม่” พัฒนามาตรฐานการให้บริการประชาชนตามแนวทางศูนย์ราชการสะดวก (GECC) ครอบคลุมด้านสถานที่ให้บริการ ระบบการให้บริการ และบุคลากรผู้ให้บริการภายใต้แนวคิด “สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย” และสอดคล้องกับการให้รูปแบบการให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพิจารณาดำเนินการในกระบวนการทุกขั้นตอนเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

คน : การบริหารและพัฒนาบุคลากร

๑. มอบหมายปลัดอำเภอรับผิดชอบการขับเคลื่อนโครงการเป็นการเฉพาะ เนื่องจากการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ต้องอาศัยความเข้าใจต่อครอบครัวของเยาวชนในพื้นที่ ภูมิหลังครอบครัวอุปถัมภ์ และเครือข่ายการสนับสนุนโครงการในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างรวดเร็ว และการติดตามงานมีความต่อเนื่อง

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ศึกษาวิจัยขอให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่กรมการปกครองในการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ภายใต้กรอบการบริหาร งาน-งบ-ระบบ-คน ดังนี้

งาน : การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

๑. ผู้บริหารกรมการปกครองควรขับเคลื่อนและบูรณาการโครงการสำคัญของกรมการปกครอง (10 Flagships to DOPA New Normal 2021) เพื่อการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลเพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ **โครงการสำคัญที่ ๖ “อำเภอสะดวก อำเภอ..วิถีใหม่”** และด้านที่ **๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอำเภอ และหมู่บ้าน** **โครงการสำคัญที่ ๙ : อำเภอมั่นคง สีขาว ปลอดภัย** รวมทั้งขับเคลื่อนโครงการสำคัญอื่นๆ ทั้ง ๑๐ โครงการ โดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนจะส่งผลให้นายอำเภอมีทิศทางในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งการขับเคลื่อนโครงการสำคัญทั้ง ๑๐ โครงการจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุก

ภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ส่งเสริมความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) และการพัฒนาแบบไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind) นำไปสู่ความมั่นคงสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. บูรณาการความร่วมมือกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในฐานะหน่วยงานบูรณาการความร่วมมือกับทุกส่วนราชการในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการพัฒนาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และตระหนักถึงความสำคัญความสำคัญของโครงการเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน

๓. การจัดตั้งมูลนิธิเครือข่ายเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ การนำเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการจะมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม และความรู้สึกร่วมกันในการสร้างสังคมสมานฉันท์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันมีเครือข่ายเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ ในลักษณะไม่เป็นทางการ ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนากลุ่มเครือข่ายเยาวชนผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิ เพื่อให้มีผลทางกฎหมายและเป็นนิติบุคคล ในการพัฒนาเป็นเครือข่ายสำคัญที่จะมีพลังส่งเสริมในการขับเคลื่อนโครงการและการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างดี

งบ : การจัดทำและบริหารงบประมาณ

๑. พิจารณาจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการ สานใจไทยสู่ใจใต้ในลักษณะของงบประมาณประจำปีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอำนวยการบริหารจัดการสำหรับนายอำเภอเพิ่มมากขึ้นให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของนายอำเภอในการขับเคลื่อนนโยบายของส่วนกลาง

ระบบ : ระบบการให้บริการ และระบบสนับสนุนการดำเนินงานของอำเภอ

๑. กรมการปกครองควรให้ความสำคัญนายอำเภอและปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบ ในการเน้นย้ำให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนโครงการฯ เนื่องจากการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้มีหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะองค์กรทางศาสนาซึ่งสามารถสร้างความเชื่อความศรัทธาให้แก่ชุมชนในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนงานได้ นายอำเภอมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายเพื่อให้นายอำเภอสามารถเข้าถึงเยาวชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

๒. ส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงการสำคัญของกรมการปกครอง “อำเภอสะดวก อำเภอ..วิถีใหม่” พัฒนามาตรฐานการให้บริการประชาชนตามแนวทางศูนย์ราชการสะดวก (GECC) ครอบคลุมด้านสถานที่ให้บริการ ระบบการให้บริการ และบุคลากรผู้ให้บริการภายใต้แนวคิด “สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย” และสอดคล้องกับการให้รูปแบบการให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพิจารณาดำเนินการในกระบวนการทุกขั้นตอนเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

คน : การบริหารและพัฒนาบุคลากร

๑. มอบหมายปลัดอำเภอรับผิดชอบการขับเคลื่อนโครงการเป็นการเฉพาะ เนื่องจากการขับเคลื่อนโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ต้องอาศัยความเข้าใจต่อครอบครัวของเยาวชนในพื้นที่ ภูมิหลังครอบครัวอุปถัมภ์ และเครือข่ายการสนับสนุนโครงการในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างรวดเร็ว และการติดตามงานมีความต่อเนื่อง

๒. การให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงาน ที่ในการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจในการสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างรวดเร็ว และการติดตามงานมีความต่อเนื่อง
